

VY_32_INOVACE_BIC_PA_13

Digitální učební materiál

Sada: Biologie člověka

Téma: KREV

Autor: Mgr. Květa Palová

Předmět: Biologie

Ročník: 3. ročník NG

Využití: Prezentace určená pro výklad

Anotace: Prezentace je určena k výkladu látky o krvi. V této prezentaci se studenti nižšího stupně gymnázia naučí to nejdůležitější o této životně důležité tekutině. Seznámí se s funkcemi krve, se složením . Pochopí nové pojmy-sedimentace krve, hematokrit. Naučí se rozlišovat krevní skupiny. Prezentace je zakončena opakováním.

Krev

Krev

Červená neprůhledná tekutina

V lidském těle asi 5 litrů

Funkce krve

1. transport

A) transport dýchacích plynů (O_2 , CO_2)

B) rozvod živin a odvod zplodin

C) rozvod vitaminů a hormonů

2. udržuje stálou tělesnou teplotu

(vede teplo z teplejších orgánů k chladnějším a naopak)

3. obrana (obsahuje bílé krvinky)

Složení krve

1. krevní plazma

2. krevní tělíška

A) červené krvinky

B) bílé krvinky

C) krevní destičky

1. krevní plazma

Průhledná nažloutlá kapalina

Obsahuje: 92% vody

7,1% bílkovin

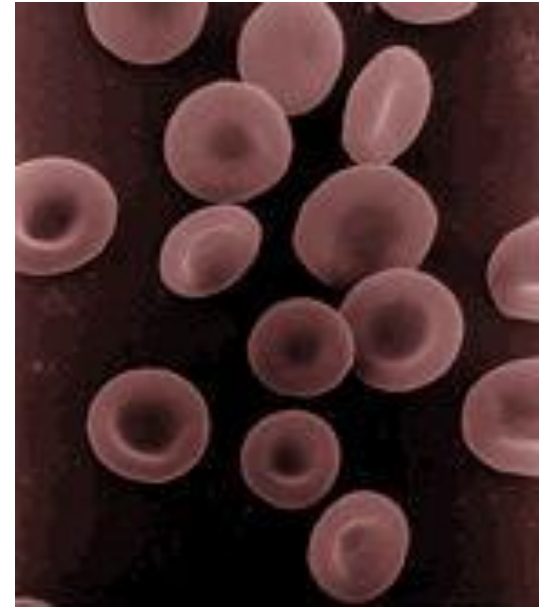
0,9 % anorganických látek

2. krevní tělíka

A) červené krvinky

Bezjaderné buňky

Obr. 1

Funkce: transport dýchacích plynů

Množství:

Muži: 1 mm³ obsahuje asi 5 milionů

Ženy: 1 mm³ obsahuje asi 4,5 milionů

Červené krvinky obsahují barvivo
hemoglobin -červené krevní barvivo

Složení hemoglobinu:

bílkovina-globin

hem (obsahuje železo-váže kyslík)

Krev bohatá na kyslík-jasně červená

Krev bez kyslíku-temně červená

Vznik červených krvinek:

vznikají v červené kostní dřeni (těla obratlů,
žeber, hrudní kost...)

Životnost červených krvinek: žijí asi 120 dní

**Zánik červených krvinek: zanikají v játrech, ve slezině
nebo mízních uzlinách**

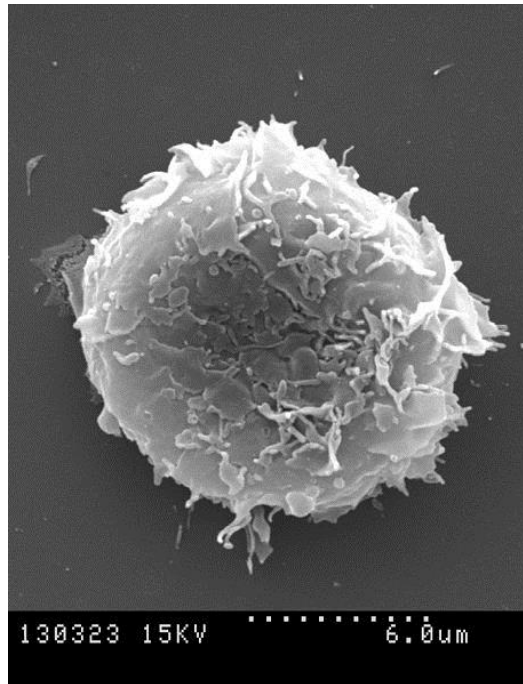
**Z uvolněného hemoglobinu se v játrech tvoří
žlučové barvivo**

**Část Fe se vrací do kostní dřeně-vnik nových
červených krvinek**

B) bílé krvinky

Bezbarvé buňky

Více druhů (různě tvarovaná jádra)

Obr. 2

Funkce:

**Některé bílé krvinky pohlcují cizí částice
(bakterie)**

Jiné vytvářejí protilátky

Množství:

1 mm³ obsahuje asi 4-10 000

(při onemocnění počet stoupá)

Vznik bílých krvinek:
vznikají v kostní dřeni nebo v mízní tkáni
Životnost bílých krvinek:
týden až měsíc

C) krevní destičky

Nejmenší krevní tělíska

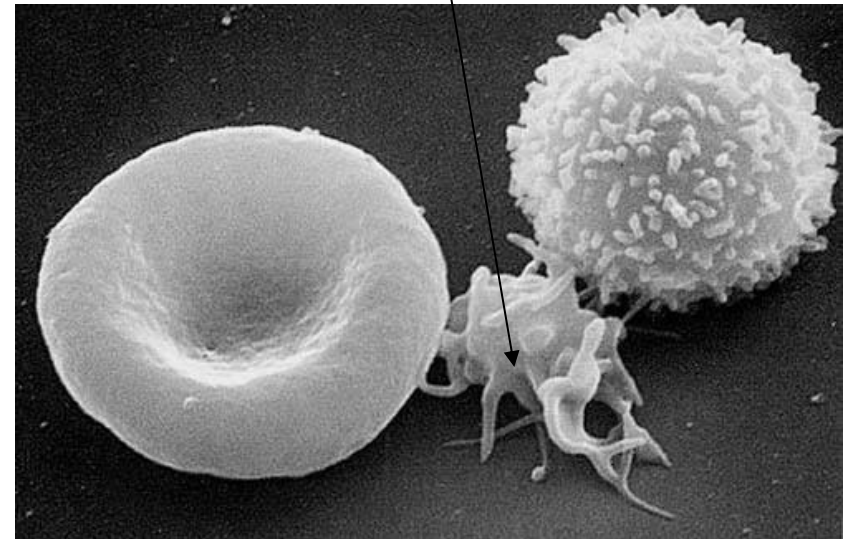
Bezbarvé, bezjaderné,
mají nepravidelný tvar

Funkce: důležité
při zástavě krvácení

Množství:

1 mm³ obsahuje asi
200-300 000

destičky

Obr. 3

Vznik krevních destiček:
vznikají v kostní dřeni -jsou to odštěpky
velkých buněk
Životnost krevních destiček:
žijí několik dní

Sedimentace krve

Diagnostická metoda

**Zjišťuje se rychlost poklesu červených
krvinek ve zkumavce**

**Při infekčních onemocněních se rychlost
zvyšuje**

Hematokrit

Poměr krevních tělísek a krevní plazmy

Užití k diagnostice

Správný poměr: 45: 1: 54

(červené krvinky: bílé krvinky: plazma)

Krevní skupiny

Na objevu se podílel **Jan Janský**
(profesor psychologie)

Obr.4

4 hlavní krevní skupiny: A,B,AB,O

V membráně červených krvinek jsou látky -antigeny, v krevní plazmě jsou vytvořeny protilátky

V krevní plazmě nemohou být protilátky proti vlastním antigenům

(př. protilátka anti-A by se navázala na antigen A → shluk červených krvinek)

Krevní skupina	Antigen	Protilátka
A	A	anti -B
B	B	anti -A
AB	A,B	nemá
O	nemá	anti-A ,anti-B

Krevní skupina AB-univerzální příjemce
Krevní skupina O-univerzální dárce

Darování krve

Provádí se v transfuzních stanicích

**Krev se uskládá v krevních
konzervách**

Dárce krve

Každý zdravý člověk od 19-55 let

**Při jednom odběru se může darovat
450 ml krve**

Opakování

1. Kolik litrů krve se nachází v lidském těle?

Asi 5 litrů.

2. Jakou funkci má krev?

Transportní, obrannou a udržuje stálou tělesnou teplotu.

3. Co přenáší krev?

Dýchací plyny (kyslík a oxid uhličitý), vitaminy, hormony, živiny, zplodiny metabolismu.

4. Z čeho se skládá krev?

Z krevní plazmy a krevních tělísek.

5. Vyjmenuj krevní tělíska a jejich funkci.

**Červené krvinky-přenos dýchacích plynů,
bílé krvinky-obrana organismu, krevní tělíska
důležité při srážení krve.**

6. Jak se jmenuje barvivo červených krvinek?

Hemoglobin.

7. K čemu slouží sedimentace krve?

Při diagnostice onemocnění.

8. Vyjmenuj hlavní krevní skupiny.

A,B,AB,O.

9. Kdo se podílel na objevení krevních skupin?

Profesor Jan Janský.

10. Máme krevní skupinu A, jaký antigen se nachází na membráně červených krvinek, jaká protilátka v krevní plazmě?

Antigen A, protilátka anti-B.

Zdroje

Dobroruka, Luděk J.-VACKOVÁ, Blanka-KRÁLOVÁ, Regina-BARTOŠ, Pavel. *Přírodopis III*. 2.vyd.Praha: Scientia, spol.s.r.o., pedagogické nakladatelství, 2001. ISBN 8071832464.

JELÍNEK, Jan-ZICHÁČEK, Vladimír. *Biologie pro gymnázia*. 8. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2005. ISBN 14235.

Obr. 1: *Soubor:Redbloodcells.jpg*. [online]. [cit. 2013-02-01].

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Redbloodcells.jpg>. Volné dílo.

Obr. 2: *Soubor:Monocit24h.jpg*. [online]. [cit. 2013-02-01].

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Mon%C3%B2cit24h.jpg>. Creative Commons 3.0.

Obr. 3: *Soubor:Red White Blood cells.jpg*. [online]. [cit. 2013-02-01].

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Red_White_Blood_cells.jpg. Volné dílo.

Obr. 4: *Soubor:Jan Janský, 1902.jpg*. [online]. [cit. 2013-02-01].

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Jan_Jansk%C3%BD,_1902.jpg. Volné dílo.

Děkuji za pozornost.

**Gymnázium Vincence Makovského
se sportovními třídami Nové Město na Moravě**